Interjú Sipos Kornéllal

„Át kell alakítani a mostani elavult rendszert!”

Sipos Kornél nyolc filmjéből az eddig bemutatott öt összesen 100 ezer nézőt vonzott. A nyolc filmből öt díjnyertes volt (összesen 14 Filmszemle-díj). Közülük három A-kategóriás fesztiválokon, hivatalos programban indult és ért el eredményeket (pl. 2002-ben a Szép napok Mundruczó Kornél rendezésében Ezüst Leopárd-díjat kapott a locarnói filmfesztiválon.

Sipos Kornél, a Magyar Producerek Szövetsége elnökségi tagja európai szintű normatív támogatási rendszer bevezetését szorgalmazza.

– Miért tartják fontosnak a producerek a normatív támogatási rendszer mielőbbi elfogadtatását és bevezetését?

– Magyarországon a legutóbbi időkig kizárólag szelektív támogatási rendszer működött a filmgyártásban. A Magyar Producerek Szövetsége (MPSZ) azt szeretné, ha a normativitás már az idei pénzelosztásban érvényesülne.

Alamizsna a sikergyárosnak

– A szövetséget azonban állandó támadások érik azok részéről, akik nem érdekeltek a támogatottak körének szélesítésében, jóllehet ez a magyar filmgyártás elemi érdeke. Nem tudjuk, hogy ennek a hatása-e vagy sem, de tény, hogy a mostani szelektív rendszer csupán szövetségünk egy-két tagjának juttatott támogatást. Ezt nem feltétlenül a kuratórium tagjainak részrehajlása okozta, de azért sajnálatos, hogy a tavaly legtöbb nézőt vonzó film producere gyakorlatilag csak „alamizsnát” kapott, illetve a legutóbbi játékfilmszemle két győztes filmjének producerei sem kaptak pénzt új filmjeik megvalósításához. Az általam vezetett Laurinfilm például két évet szánt arra, hogy egy-egy elsőfilmes forgatókönyvet elkészítsen az ezévi pályázatra. Most e produkciók közül egyik sem tud forgatni, mert nem kapott támogatást, mivel a forgatókönyvek nem tetszettek a kuratóriumnak. Ezekbe a forgatókönyvekbe rengeteg munkát fektettünk az írókkal és a rendezőkkel, mire elnyerték a forgalmazók és egyéb befektetők tetszését. Sajnálatosnak tartom a kuratórium ezzel ellentétes véleményét. Amíg szelektív rendszer működik Magyarországon, és azok az alapítók, akik a kuratórium tagjait választják, kaphatnak támogatást az általuk választott kuratóriumtól, nyilvánvaló, hogy a mindenkori kuratórium tagjai nem tudnak részrehajlás nélkül dönteni. A problémát még bonyolítja az ún. szakkollégiumi rendszer, ahol a döntések valójában születnek. Ezeket a kuratóriumokat az egyes ágazatok ún. alapítói választják (akik aztán természetesen pályáznak), és ide már csak annak a szava hallatszik fel, akit a „szűrő” átenged. És a „szűrőt” már nagyon régen nem tisztították meg!

Diszkrimináció nélkül

– Mi a normatív támogatás lényege?

– Az, hogy átlátható és egységes követelmények alapján lehet elosztani a forrásokat. Ebben a rendszerben nem lehet diszkriminálni, mindenki, aki teljesíti a normát, automatikusan hozzájut az állami forrásokhoz.

– Mit tehet az MMK annak érdekében, hogy ennek a támogatási rendszernek a létrejöttét elősegítse?

– Az MMK felelőssége a mindenki számára hozzáférhető normatív rendszer kidolgozása. El kell fogadnia végre, hogy csak akkor tud a lehető legtöbb film elkészülni, ha

Ónodi Eszter a Laurinfilm Boldog születésnapot! című filmjében

nem kizárólag kulturális cenzúraként működik, és mint ilyen csak bizonyos filmeket juttat el a magyar közönséghez. Az viszont feladata, hogy az általa kifizetett pénzek hatékonyan költődjenek el, a filmek pedig időben elkészüljenek.

– Milyen formái lehetnek a normatív támogatási rendszernek?

– Kétféle támogatási rendszer körvonalazódik. Az első a producer és a rendező eddig elért eredményeit tekinti normának. Ez a rendszer azt veszi figyelembe, hogy az alkotók (producer és rendező) filmjei hány nézőt vonzottak, illetve milyen fesztiváldíjakat nyertek. A másik rendszer az adott produkciót tekinti a normatív elbírálás alapjának. Ennek feltétele a támogatáson kívüli egyéb forrás, valamint a forgalmazási szerződések megléte, és az, hogy a film teljes finanszírozása biztosítva legyen. Amennyiben a produkció megfelel ezeknek a követelményeknek, automatikusan hozzájut a támogatáshoz, amelynek folyósítása a film elkészülte után esedékes. Ez az egyetlen mód, amivel gyakorlatilag nullára csökkenthető a közpénz kockázata. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy a szelektív támogatás megszűnne, sőt ezzel megnőne a jelentősége. Ezek persze csak elvek, az MMK-nak fel kellene állítani egy bizottságot, amely ezeket részletesen kidolgozza, továbbfejleszti és segít átalakítani a mostani elavult rendszert.

Amikor a több – kevesebb

– Miért tartja elavultnak a rendszert?

– Mondok egy példát. Az MMK ebben az évben 50 millió Ft-ról 100 millió Ft-ra emelte a kapható támogatást. Azzal indokolták ezt a döntést, hogy egy átlagos magyar film optimális költségvetése kb. 250-300 millió Ft (eddig 150-200 millió volt), és ezért fel kellett emelni a támogatás összegét, hogy a filmek minősége ne szenvedjen kárt. Ez a növekedés azonban a filmeken nem látszik majd meg, mert csak egy 300 és egy 800 millió forintos film között lehet észlelni a különbséget. Így csak azt érték el, hogy kevesebb film készülhet.

– Milyen támogatások tekinthetők az állami támogatáson kívüli külső forrásnak?

– Egyéb külső befektetőnek tekintendő többek között az ORTT, a kereskedelmi tévék, az EU Alap pénzei.

– A környező országokban mennyire terjedt el a normatív rendszer?

– Ha a környező országokon Európát érjük, akkor elmondhatjuk, hogy az országok felében megtalálható ez a rendszer. A környező országokban a helyi körülményeknek megfelelő struktúra alakult ki. Nincs olyan konkrét példa, amit nekünk érdemes lenne teljes egészében átvennünk. A saját struktúránkat kell létrehoznunk.

A koprodukciók jelentősége

– Hogyan képzeli el a magyarországi támogatási rendszert a többségi magyar filmek, illetve a magyar részvételű koprodukciós filmek esetében?

– A támogatásokat három csoportra lehet osztani: a magyar filmek támogatása, a koprodukciók támogatása és a gazdaságot segítő beruházások támogatása.

A koprodukciók támogatása felosztható kisebbségi, illetve többségi magyar koprodukciókra. A kisebbségi koprodukció arra jó, hogy minél több pénz folyjon be az országba, a szakmánkba. A többségi magyar koprodukció célja, hogy több magyar film készüljön, és azt minél több országban bemutassák. A gazdasági befektetések támogatása megnyilvánulhatna visszatérítésekben, kamattámogatásban, adókedvezményekben, az infrastruktúra és technológia fejlesztésére igénybe vehető támogatásokban. Ezek azonban már nem az MMK és az NKÖM hatáskörét érintő kérdések, mivel nem kulturális, hanem kizárólag gazdasági érdekek. És itt egyelőre százmilliárdos bevételtől esik el az ország. Hasonlóképpen fontos a magyar film külföldi reprezentációjának elősegítése. A filmek fesztiválokon való szerepeltetése a Filmunió dolga, és emellett fontos a magyar filmek értékesítésének segítése is. A Magyar Filmbizottság jelenleg egyetlen irodával rendelkezik Los Angelesben. Szükség van több ilyen irodára a világ más területein, Dél-Amerikában, Ausztráliában, Ázsiában. Nélkülözhetetlenek ezek az irodák, hogy a magyar audiovizuális ipart képviseljék, népszerűsítsék a magyar filmeket, az adott területen egyfajta reprezentációt és kapcsolatot biztosítsanak a magyarországi filmgyártás számára.

Zakariás Eszter